

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Reverendi Patris Vincentii Carafæ, Septimi Societatis Jesu Generalis

Bartoli, Daniello

Leodii, 1655

Cap. VIII. Vincentii fortitudo studiumq[ue] disciplinæ religiosæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42928

placuerit. Denique numquam litteris ullis chirographum adscribebat, quin S. Vincentio, sibi utique cognomini & Patrono, negotium iis contentum commendaret.

C A P U T VIII.

*Vincentii fortitudo, studiumq;
disciplina religiosa.*

EXposita Sancti nostri Generalis constantiâ, legislatoris constitutiones in omni regimine intuentis, ejusque prudentiâ singulari, (quæ duo in omnes partes rectæ gubernationis pertinent) descendimus, hoc & sequenti capite, ad eas virtutes, quibus velut instrumentis proximis, atque ad illam imprimis necessariis usus est. Quarum prior, fortitudo animi lenitate mixta; posterior, lenitas mixta fortitudine. Namque alteram ab altera si prorsus sejunxeris, continuo ex virtutibus vitia fient, illâ in asperitatem, hac in ignaviam degenerente. De priorre igitur ut prius agamus: Sicuti Vincentii supremus magistratus non fuit aliud, quam

Fortitudo illius
adversus ho-

quàm honorata siquidem, sed mera servi-
 tus Numinis, Societatis instituto propria, ita quidquid ad illam spectabat, utcum-
 que arduum, summa animi contentione effectum dabat. Nec deesse poterant illi
 tantam provinciam tractanti, fortitudinis probandæ occasiones, neque illis ipse.
 Acerrima illius pugna pro bono Societa-
 tis nomine, rebusque instituti nostri fuit, eaque partim adversus externos, partim
 etiam adversus domesticos. Quemad-
 modum enim in vasto ac fertili agro no-
 xiæ herbæ furtim nascuntur, ac deinde
 propalam caput exerunt, quas necesse
 est in tempore extirpari: sic in Societate
 per universum Orbem terrarum diffusâ,
 frequentissimâque, abesse non potest in
 tantâ naturæ humanæ pravitate, quin
 subinde inter bonos nonnulli latitent ma-
 li, & cùm occasio tulerit, superbum ver-
 ticem attollant: quos cùm diu frustra que
 corrigere studueris, velut stirpitis evulsos
 foras projici oporteat. In his celebres
 fuere tres, animis & errore juncti; eò pe-
 riculosiore, quòd sibi divinitùs illustrati
 viderentur: quibus denique Societatem
 liberare Vincentius coactus est. Iis spiritus
 I nescio

stes So-
 cietatis
 dome-
 sticos

nescio quis, certè quidamater, non modò peregrinus, fœdè imposuerat, ut neglectis sanctissimis Instituti (quod addito etiam quarto voto professi erant) legibus, suis ipsi ad perfectionem tendere, aliosque, si fors daret, ducere vellent. Accedebat morositati peryicacia, Potentum fulta authoritate, eò quæsita, ut suavi salutarique poenæ se subtraherent. Cùm igitur iis emendandis omnes lenitatis rationes frustrà periclitatus esset, tandem fortiter omnes adegit, ut cum suis commentisne perfectioris vitæ an deliramentis è Societate facefferent. Fuit præterea quispiam, quem tanquam insito in Societatem odio & per nequitiam corroborato delectabat, clandestinis scriptis ad illius ludibrium, criminationemque compositis, eam lacerare. Et quasi in matrem amantissimam satis impius per se esse nequiret, externos, æquè malevoli acerbique ingenii homines, ad idem impulerat. Ita illius curas & tanquam puerperii lactationisque labores degener ac spurcius compensabat. Hunc cùm certis vestigiis Vincentius deprehendisset; primùm probè convicit sceleris, tum evulsum è Collegio,

legio, ubi firmissimas radices egisse videbatur, exportari in aliud iussit, ubi eas dedit pœnas, quibus terreri queant, si quos forsan eadem rabies sollicitabit. Quoniam autem ejusmodi refractarii, Magnatum quorundam potentiâ & auctoritate ad præsidium & impunitatem provinciæ nitebantur, Vincentio frequens erat tutumque ad pedes Summi Pontificis Innocentii X. perfugium. Qui quòd exploratâ haberet rectissimam Generalis nostri mentem omnis sinistri de aliis judicii, pravæque affectionis expertem, nec non insigni prudentiâ præditam, nimirum non modò illum benignè audiebat ut communis omnium Religiosorum Ordinum Pater; sed, ut est revera ex S. Ignatii voto, & maximâ suâ voluntate, proprium Societatis *Protectorem* ei se præbebat. Usque eò ut Vincentii in se fiduciam, & ejusmodi tutelam sibi acceptam esse testatus sit, non sine S. Fundatoris nostri laude, quod in Summorum Pontificum clientela Societatem esse voluerit.

Neque admodum mirum est, Pontificem ei singulariter adversus domesticos

I 2

Instituti

Et adversus
exter-
nos

instituti nostri hostes adfuisse, cum Deus prodigiosam manum contra externos commodarit. Potentissimus quidam Prorex falsis delationibus imbutus, pertinaciter obsistebat, ne Regno cui præerat, pedem inferret quidam è nostris, ad lustranda illius Collegia à Vincentio missus. Diluit per litteras Proregis suspicionem vir Sanctus, instititque abs eo summississimis precibus, ut Visitatori fungi officio liceret: addidit avertendis obtrectatorum calumniis, quæ fortè timeri possent, effecturum se ut bona cum Regis venia res conficeretur. Sed frustra omnia. Cum igitur conatus humanos in irritum cadere vidit, ad Deum confugit, ut cor illius Dynastæ emolliret, cui cor Regis & Principum in manu est. Cumque re cum ipso humillimè communicata, annuere sibi Numen, Sanctum Ignatium rem cordi habere persensisset, scriptis ad quemdam è Patribus nostris in ea urbe degentem, ubi Prorex erat, litteris, hæc mandata dat. Vincentii nomine Proregi renuntiet conceptis verbis: Rationem hanc ingrendi sese Societatis regimini, illudque perturbandi oppidò displicere S. P. N. Ignatio:

Ignatio: augurari Proregem pœnas daturum injuriæ hujus, atque ad majus Religiosæ familiæ bonum, inhibendum ab eo, quem ponebat, obice. Ita scripsit, minasque pœna non plumbeo pede secuta est. Prorex namque subitâ feбри correptus est, simulque haud levi timore mortis. Sed qui febrim immiserat, etiam ejus remedium menti ægrotantis suggestit. Dum enim hunc Pater ille solatii & officii causâ adiret, sine mora admittus in conclave, hisque exceptus est verbis. Scribat Reverentia vestra, R. P. Generali, ipsum mihi S. Francisci Xaverii instar esse. Tum præ nimio è feбри dolore, in aliud latus se convertens, Patrem spondæ insidere jussum, ultro voluit scribere ad Vincentium, mitteret Visitatorem in illud Regnum, quandocumque luberet. Quod & ab eo Patre præstitum. Cumque ille adventaret, misit Prorex, qui sua ipsius triremi exceptum, in regnum introduce-ret. Ne autem cuiquam dubium esset, morbû eò dumtaxat eum invasisse, quòd Inspectorem Regno pertinaciter excluderet; ut primùm litteræ liberi illius in regnum ingressûs expeditæ, & ipse Prorex

morbo expeditus est. Deinde Vincentii operâ precibusque febrim immiffam fuiffe, ex eo ipfo perfpicuè cognitum est. Nam respondens illi Patri, à quo de tota re certior factus erat, fidenter, ut amico intimo ita fcribit. *Atque ut arcanum aliquid Reverentiæ Vestræ soli pandam, quod attinet ad Proregis ægrotationem, illam petii à Domino, ex toto, sed nunc non requiram.* Porro Vincentium exinde Prorex tanta reverentia profecutus est, ut nunquam nisi sanctum appellaret. Adeo nimirum ratum hîc fuit tritum vulgi ore proverbium, tum demum sanctis credendum patrant miracula.

Vincen-
tii stu-
dium
religio-
sæ disci-
plinæ

Venio nunc ad ardens illius constans-
que studium religiosæ disciplinæ, quod &
fortis animi est, & primùm in Societatis
nostræ paupertate (quam S. Ignatio au-
thore fortissimum Religiosi Ordinis mu-
rum appello) numeris omnibus absolven-
da eluxit. Itaque ut vitio illi contrario
(quod proprietatem Ascetæ vocant) adi-
tum omnino obstrueret, etiam pietatis
instrumentis, ut lipsanothecis, iconibus
sacris, & ejusmodi, si quæ pretiosa essent,
nostros privatim uti vetuit. Nam in
pretio

pretio ornatuque talium rerum, proprii amoris lenocinium inest. Deinde sententiis de pecuniarum usu apud Religiosos permissio laxioribus, quamvis quibusdam bonæ notæ Theologis receptæ sint, prorsus interdixit. Quidquid item speciem habet negotiationis profanæ, mercatusve, Collegiis nostris exclusit, quæcumque rei familiaris necessitas utilibus pactis obtenderetur. Jam alienissimus erat à parvis Collegiis admittendis. Ut enim in exiguo foco ignem, sic in pusillo hominum numero religionis ardorem difficile foveri: collegia ejusmodi propter oppidorum infrequentiam, cum otio abundant, seminaria vocari posse Nostrorum inertia: denique necesse esse in illis per quandam epiicheiam connivere laxationi legum, solutionive disciplina: quoniam solitudo ipsa hominibus eam ex instituto non profitentibus pro rigida disciplina esse solet, & locus nonnullis pro exilio. Quocirca dum Provinciæ Neapolitanæ præfuit, non pauca istiusmodi recusavit: nimirum quæ oppida Fundi, Venafrum, Ortona, Stibium, Rosfanum, haud frigidè petebant: quæ

universa ampliùs bis centena millia ducatorum ad eorum foundationem obtulere. Neque unquam persuaderi illi potuit, ut Residentiam Paulensem in Collegium mutaret. Quin & conatus est erectum Monopoli Collegiolum solvere. Quamquam non commisit, ut in illis oppidis collegiorum opportunitates ad animarum salutem desiderarentur. Quippe certis ac commodis anni temporibus ferventes ac validos è nostris operarios eò destinabat : maximo populorum emolumento , nullo Societatis dispendio : at compendio potiùs, quando extraordinariis laboribus virtus & industria acuuntur. Porrò in Collegiorum lustrationibus pauca quidem constituebat, sed volebat accuratè impleri : satis gnarus non legum multitudine, quæ gravis est etiam robustis, sed observatione stare ac florere Rempublicam. Quod si in Collegii alicujus inspectione decreta sua per Moderatoris incuriam neglecta deprehenderet, & hunc puniebat pro meritis, neque isto Collegio discedebat, nisi confectâ re, quam imperaverat, vel affecta, vel certè inchoatâ. Atque ita cùm Rector quispiam,

fenestram

fenestram, per quam prospectus quidem amœnus, at æquè nostris noxius erat, ob rerum mentem ad se malè distrahentium obviam segetem, obstrui non curasset, ut à Vincentio fuerat imperatum; eò ipse post reversus non priùs pedem extulit, quàm fenestram muro obductam conspexisset. Ad hæc censebat delictis publicis pœnas publicas semper imponendas, ne reis iteratò peccandi audacia, aliis eos imitandi libido glisceret. Præterea numquam obtineri ab eo potuit ut ad Societatem denuo admitteret, quos ex ea semel dimiserat. Etenim hujusmodi admissionis facilitate sollicitari inconstantes ad egressum, repulsâ firmari in ea, sibi que ad mortem usque constare. Societatem (utpote matrem optimam) numquam eò severitatis venire, ut filios carissimos domo ejectos velit, nisi longâ ingeniorum animorumque periclitatione ac tolerantia, correctionis indociles agnoverit. Et verò rem lubricam, valdeque incerti exitûs videri, nec satis prudentibus probandam, sperare ab illis emendationem, corroborata multorum jam annorum spatio mali consuetudine, quam toties tantoque

nifu quæsitam, nondum adultâ malitiâ obtinere nequiveris. Uſu demum ipſo conſtare, qui Deo ac Societati fidem voto obſtrictam ſemel feſellerint, non difficilè denuo fallere, denuo expellendos.

Præſer-
tim in
oratio-
ne o-
mnibus
cõmu-
ni, & ju-
vêtutis
noſtræ
pietate
procu-
randâ

Porro orationis matutinæ, quæ mente per horam integram ex legum noſtrarum præſcripto continuatur, itemque binorum per diem examinum conſcientiæ penſo neminem eximi volebat, utcumque gravia multaque negotia urgerent: neque momentum temporis, quoad faſ erat, ſacro illi tempori perire patiebatur. Quippe non modò religionem cæterasque virtutes iis niti noverat, ſed & felicem negotiorum ſucceſſum: facile autem accidi, aut integrum prætermitti cultûs divini tempus, ex inertia mera, ſi ſemel negotiorum cauſâ accidere conſueveris; natura ſcilicet ad prætexendas commodis ſuis cauſas ſemper promptâ & ingeniôſâ. Emicabat nominatim hoc Vincentii ſtudio in eo, quòd etiam Provincialis, omnes à Rectoris conclavi ad infimi cujuſque cellas eo tempore per ſe ipſe luſtrabat. Nec minori curâ ferebatur ad providendum, ut quiſque ſemel per anni interval-

intervallum exercitationibus spiritalibus, idque de Societatis instituto octo aut decem diebus, & in singulos tribus aut quatuor horis orationi quæ solùm mente fit, vacaret. Si quis autem iis defungi nequivisset, Provincialibus mandaverat, ut se de homine, ejus impedimento, & impedimenti gravitate, certiores facerent. Adeo rem hanc cordi habebat, quippe quæ religionis ignem perennibus negotiis sopitum, velut ingestis novo pabulo una inter reliquas maximè suscitavit. Præterea quod probè intelligeret Societatis juventutem, ejus velut sobolem atque adeo spem esse, sedulo eam excoli curabat. Quare modò singulos privatim, modò uniuersos publicè, quæ monitis, quæ exhortationibus, quæ efficacissimis industriis urgebat, ut pro virili quisque gratiæ divinæ, vocationis beneficio, nostrorumque expectationi non impares progressus in virtute facerent. Cùm Neapoli Rectorem Collegii ageret, minimum semel in singulas hebdomades rationem conscientiæ sibi ab iis reddi jubebat: quo tempore propriis documentis instructos, ad studium solidarum virtutum accendebat

debat

debat singulos, præcipuè verò ad generosam in omnibus victoriam de se pravisque animi affectionibus reportandam. Certis quoque temporibus in unum locum coactos, ad sectandam perfectionem asceticam omnes animabat. Cumque velut receptâ ex illius ore ac pectore flammâ efferbuissent, ultrò rogantium culpas palam prædicari ac puniri sinebat. Et quoniam vacationum à studiis tēpore, quo Scholastici nostri necessariæ ingeniorum relaxationi ad vineam mitti solent, periculum est, ne pietatis studium in nonnullis justo solutioribus intepescat, multiplici arte sanctus Pater detrimentum cavebat, Jobique ritu pro filiis convivantibus precantis, ipse dum sui honestæ recreationi se commodant, voluntarias pœnas precésque cumulabat; idque unice flagitabat piissimam eorum matrem, Immaculatam Deiparam, ut saltem ne deteriores, quàm ei crediderat, inde reciperet.

damnis-
que ani-
mæ ab
ea amo-
liendis

Quod si quis ab officio deflexisset, naturæ, ut fit, ac juventæ præcipiti cæcòque impetu, hunc paternè admonitum venia scilicet donabat. At si correctio parum prodesset,

VINCENTII CARAFÆ. Lib. I. 141
prodeffet, domo Collegiõve amittebat
furdus ad preces auribus, ne membrum
corruptum alia inficeret. Numquam ju-
nioribus usum librorum inutilium, nedum
periculosorum permisit. Et si cujusciam
in musæo poëta, aliúsve author minus ca-
stus deprehenderetur, ejus lectorem ad
tirocinium ablegabat, ut istie castimoniæ
severioris præcepta, artémque sui fran-
gendi è codice crucis condisceret. Quon-
dam cùm Neapoli, in manibus unius è
Nostris junioribus, ingeniosi sanè ac pro-
bi, Jerosolyma Tassi, Poëtæ Itali, inventa
fuiisset, eum ad viliora culinæ ministeria
per aliquot dies obeunda amandavit, ne-
quidquam excusantem nobiles Poëtæ il-
lius inventiones sibi tum temporis hu-
maniora docenti usui esse posse. Habebat
porrò id temporis ac loci conciones ad
populum vir meritis clarus. Hic partim
amicorum rogatu, partim suamet ado-
lescentis commiseratione, istius delicti ac
pœnæ gratiam poposcit Vincentium. At
ipse eâ nec factâ nec negatâ, *Tu verd,*
inquit, mi Pater, vadémne huius gratia,
te mihi apud Supremum Judicem spondes?
Perculit ea vox hominem, ut ne verbum
quidem

quidem contra hiscere auderet. Ita poenam reus exsolvit omnem; verum magno animæ compendio. nam majore salutis curâ susceptâ, alium hominem induit. Quo factum ut cum aliquot post annis missionem in Indias Orientales obtinuisset, etiamnum inter strenuissimos vineæ illius Apostolicæ operarios numeretur. Nempè medicamentum est poena: dum noxia submovet, vigorem animis non reddit modò, sed adjicit: si præsertim ob perspectam periti medici benevolentiam avidè hausta est. Certè Vincentius subditorum animas pro suis habebat amabatque. Neque minus sibi, quàm illis ex eorum culpâ timebat, sæpè animo volvens succinctum illud, sed emphaticè non Gregorii: *Penset ergo qui ad satisfaciendum districto Judici de sua tantummodo anima fortasse vix sufficit: quia quot regendis subditis præest, reddendæ apud eum rationis tempore, ut ita dicam, tot solus animas habet.*

urgebat
alios
maximè
ex-
plo suo.

Cæterum non aliàs magis, quàm exequendo, legum executionem urgebat. Contra quam Præsides nonnulli, qui dum leges facilè frangunt, fragiles eas faciunt: dumque

dumque molliùs vivunt, & pauca à se, simul ab aliis multa, nec satis leniter exigunt. Itaque præcipuum ad virtutem momentum sancti Generalis vitæ, religiosissimisque moribus inerat. Tunica illius talaris, quam sotanam vocamus, pauper & detrita, cubiculum omni familiari suppellectile nudum, rara in omnibus animi demissio, modestissimisque corporis habitus, etsi aliquorum iudicio minus idonea erant ad tantam personam dignè sustinendam, tamen revera extollebant eam potius, quàm deprimerent. Maximam verò vim vel eorum aspectus animis nostris faciebat: quin & cogi videbatur ad nostri contemptum: utique indignum rati, & probro plenum, si quis melior conditione esse vellet, quàm ipse Generalis, genere inclytus, dignitate summus, virtute eximius. Siquidem non posse nos non intimè commoveri, cum æquaret ille primulum tironem observatione minimarum legum: dimidiaret verba ad campanæ silentium indicentis pulsum: non sibi vel hoc sumeret pro supremâ potestate, ut præter regulam domum per templi fores subiret, etiam dum
largus.

largus imber adigebat: ad primum item nolæ examen conscientiaë sonantis pulsum vel maximi ponderis interrumpere consultationes: non caperet ullum ab immensis negotiis levamen: at lætitiã ex abjectione ad vilissima miserorum ministeria, mœroremq; ex honore: denique cùm impleret omnia, quæ S. P. N. Constitutiones exigunt. Hæc, inquam, omnia disciplina virtutisque tuendæ augendæque maxima ex omnibus præsidia erant. Constat enim leges, apud ingenuos non tam pœnis, quàm majorum exemplis sanciri.

C A P U T IX.

Suavitas ejus regiminis.

V Irum quidem, ut vidimus, patremque se gerebat Vincentius in Sociorum familiã gubernanda: at etiam matrem. Eoque hanc propensius, quòd suavitas illi ingenita, severitas præter indolem erat. Experti in illo matrem ægri imprimis, quos utique *oculi sui pupillam* vocare consueverat: manifesto indicio eos

Eum
matrem
exoritur
ægroti.